

Dr. NAFİYE YÜCEDAĞ

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı

**SÖZLEŞMEYE AYKIRI MAL TESLİMİNDE
YENİSİYLE DEĞİŞTİRME HAKKI
-TBK ve CISG Uyarınca-**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ	XIII
GİRİŞ.....	1
§1. SATICININ SÖZLEŞMEYE AYKIRI MAL TESLİMİNDEN SORUMLU OLMASININ GENEL ŞARTLARI.....	5
I. Malın Sözleşmeye Aykırı Olması Gereklidir.....	5
A. Taraflarca Kararlaştırılan Edime İlişkin Sübjektif Nitelikler .8	
1. Kararlaştırılan Türde Mal İle İfa	14
a. Parça Borcu Bakımından	15
b. Çeşit Borcu Bakımından	18
c. Görüşümüz ve Ayrımın Sonuçları.....	23
2. Kararlaştırılan Miktarda Mal İle İfa	27
3. Kararlaştırılan Kalitede Mal İle İfa	34
4. Kararlaştırılan Paket ve Muhafazaya Uygunluk	35
5. Kararlaştırılan Belirli Kullanım Amacına Uygunluk.....	38
a. Belirli Kullanım Amacının Satıcıya Bildirilmiş Olması	39
b. Alıcının Satıcının Bilgisi ve Değerlendirmesine Güvenmesi.....	42
6. Satıcının Sunduğu Örnek ya da Modelin Kalitesine Uygunluk.....	45
B. Edime İlişkin Objektif Nitelikler	51

1. Malın Mutat Kullanım Amacına Uygun Olması.....	52
a. Mutat Kullanım Amacı Açısından Hangi Ülke Standartlarının Belirleyici Olacağı Sorunu	56
b. Mutat Kullanım Amacı Kapsamında Makul Kalite ..	65
aa. Genel Olarak.....	65
bb. Görüşümüz	69
2. Mutat veya Uygun Paketleme.....	71
II. Ayıbın Varlığını Kabul Etmek Önemli Olması Şartına Bağlı Mıdır?	73
III. Alıcının Sözleşmenin Kurulması Anında Sözleşmeye Aykırılığını Bilmesi Ve Bilmemesinin Mümkün Olmaması Şartı...78	
A. Edime İlişkin Sübjektif Nitelikler Bakımından Bu Şartın Uygulama Alanı	78
B. Sözleşmeye Aykırılığın Bilinmesi ya da Bilinmemesinin Mümkün Olmaması Şartı Ne Anlama Gelir?.....	80
C. Satıcının Ayıbı Hile İle Gizlemesi Karşısında Alıcının Sözleşmeye Aykırılığını Bilmemesinin Mümkün Olmaması... 84	
IV. Sözleşmeye Aykırılığın Hasarın Geçişinden Önce Var Olması Şartı	86
A. Hasarın Geçiş Anı.....	88
1. Aranılacak ve Götürülecek Borçlarda Hasarın Geçışı.....	90
2. Gönderilecek Borçlarda Hasarın Geçışı	96
3. Nakil Halindeki Mallar Bakımından Hasarın Geçışı	98
B. Hasar Geçtikten Sonra Ortaya Çıkan Sözleşmeye Aykırılıklar, Sözleşmeye Aykırı Mal Teslimi Nedeniyle Satıcının Sorumluluğuna Yol Açabilir Mi?	99
1. Satıcının Bir Yükümlülüğüne Aykırı Davrandığı Hallerde Sözleşmeye Aykırı Mal Tesliminden Sorumluluğu.....	99
2. Satıcının Garanti Taahhüdü Vermesi Halinde Satıcının Sözleşmeye Aykırı Mal Tesliminden Sorumluluğu.....	106
C. Geçmiş Etkili Olarak Hasarın Geçışı.....	108

V. Alıcının Gözden Geçirme Ve Bildirim Külfetlerini Yerine Getirmiş Olması Şartı	111
A. Alıcının Gözden Geçirme Külfeti	117
1. Gözden Geçirme Süresinin Başlangıç Anı	117
a. Aranılacak Borçlarda	117
b. Gönderilecek Borçlarda	120
2. Gözden Geçirme Süresi ve Yeri.....	125
3. Gözden Geçirmenin Kapsamı ve Usulü.....	132
4. Malı Gözden Geçirmeye Yetkili Kişi.....	134
B. Alıcının Bildirim Külfeti	136
1. Bildirimin İçeriği ve Şekli	137
2. Bildirim Süresinin Başlangıç Anı	143
3. Sözleşmeye Aykırılığın Bildirilmesi Gereken Süre	148
4. Sözleşmeye Aykırılığın Bildirilmesi Gereken Üst Süre.	154
C. Alıcının Gözden Geçirme ve Bildirim Külfetini Yerine Getirmemiş Olmasına Rağmen Haklarını Kullanmasına İmkan Tanıyan İstisnai Haller	157
1. Satıcının Sözleşmeye Aykırılığı Bilmesi Ya da Bilmemesinin Mümkün Olmaması	157
2. Alıcının Haklarının Kullanımına İmkân Tanıyan Başka İstisnalara İhtiyaç Var Mıdır?	163
§2. YENİSİ İLE DEĞİŞTİRME HAKKININ KULLANIMINA ÖZGÜ ŞARTLAR.....	167
I. Satış Konusu Borcun Çeşit Borcu Olması Zorunlu Bir Şart Mıdır?	167
A. Yenisi İle Değişirme Hakkının Parça Borcunda Kullanılmayacağı Görüşü	168
B. Yenisi İle Değişirme Hakkının Parça Borcunda Kullanılabileceği Görüşü	170
C. Görüşümüz	172
II. Satıcının İkame Mal Teslim Etmesi İmkânının Var Olması Şartı.....	175

III. CISG Uyarınca Sözleşmeye Aykırılığın Esaslı Olması Şartı	186
A. Öngörülebilirlik	189
1. Öngörülmüş ve Öngörülmesi Gereken Olumsuzluklar	193
2. Öngörülebilirliğin Aranması Gereken An	194
B. Olumsuzluk.....	198
1. Alıcının Malları Başka Şekilde Kullanmasının ya da Yeniden Satmasının Makul Olmaması.....	201
2. Satıcının Sözleşmeye Aykırılığı Giderme Hakkı.....	207
a. Satıcının CISG m. 48(1) Hükmüne Göre Sözleşmeye Aykırılığı Giderme Hakkı.....	209
b. CISG m. 48 (2)-(4) Hükmüne Göre Satıcının Sözleşmeye Aykırılığı Giderme Hakkı.....	211
c. Satıcının Sözleşmeye Aykırılığı Giderme Hakkının Esaslı İhlal Kavramı Kapsamında Değerlendirilip Değerlendirilmeyeceği Meselesi	215
aa. Genel Olarak.....	215
bb. Yenisi ile Değiştirme Hakkı Bakımından	217
d. Satıcının Ayıbı Giderme Hakkının Önceliği Meselesi.....	220
IV. Türk - İsviçre Satış Hukukları Uyarınca Esaslı İhlal Şartı	221
A. Genel Olarak	221
B. Türk - İsviçre Satış Hukukları Uyarınca Yenisi ile Değiştirme Hakkının Kullanılmasının Sözleşmenin Esaslı İhlali Şartına Tabi Olması	224
1. Yenisi İle Değiştirme Hakkının Kullanımının Durumun Haklı Göstermesi	232
a. Genel Olarak.....	232
b. Alıcının Malları Başka Şekilde Kullanmasının ya da Yeniden Satmasının Makul Olmaması.....	234
2. Satıcının Ayıbı Giderme Hakkı.....	236
V. Malın İade Edilebilecek Durumda Olması Şartı	240
A. Türk Borçlar Kanunu Açısından Teklif Edilen Kural: Teslim Anındaki Duruma Esaslı Surette Yakın Durumda İadenin Mümkün Olması.....	244

B. İstisna: Alıcının Yenisi İle Değiştirme Hakkını Kullanabileceęi Haller	248
1. Malların İadesinin İmkânsızlaşmasının Alıcının Bir Eyleminden Ya Da Eylemsizliğinden Kaynaklanmaması.....	248
2. Malların Veya Malların Bir Bölümünün Gözden Geçirme Neticesinde Hasara Uğramış Olması	251
3. Malların Yeniden Satışı, Tüketimi Ya Da Őekil Deęiřtirmesi	252
§3. YENİSİ İLE DEğİŞTİRME HAKKININ KULLANILMASININ SONUÇLARI.....	257
I. Genel Olarak.....	257
II. İkame Mal Teslim Masrafları ve İkame Malın İfa Yeri	258
III. Alıcının Ayıplı Malı Geri Gönderme Borcu	262
A. Ödemezlilik Def'i veya Kaçınma Hakkı.....	263
1. Ayıplı Mal ile İkame Mal Açısından	263
2. Alıcının Bedel Ödeme Borcu ile İkame Mal Teslimi Açısından.....	267
B. Ayıplı Malın İadesinde İfa Yeri.....	270
IV. Alıcının Yararları İadesi.....	273
A. Alıcının Malları Teslim Aldığı Duruma Esaslı Surette Yakın Durumda İade Etmesi Mümkün İse Yararların İadesi.....	274
B. Malın Teslim Alındığı Andaki Duruma Esaslı Surette Yakın Şekilde İadesinin İmkânsızlaşması Halinde Yararların İadesi.....	275
V. Alıcının Mala Yapılan Masrafları Talep Hakkı.....	277
VI. Alıcının Tazminat Talebi.....	281
A. Genel Olarak.....	281
B. Talep Edilebilecek Zararlar	291
1. Fiili Zararlar.....	291
2. Yoksun Kalınan Kâr.....	295

3. İtibar Kaybı Zararları.....	297
4. Yargılama Giderleri.....	301
§4. YENİSİ İLE DEĞİŞTİRME HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ, HÜKÜM DOĞURDUĞU AN, KULLANILMASI GEREKEN SÜRE VE TABİ OLDUĞU ZAMANAŞIMI SÜRESİ	305
I. Alıcının Yenisi İle Değişirme Hakkının Hukuki Niteliği ve Hüküm Doğurduğu An	305
A. Türk Hukukunda.....	305
B. CISG'da	309
II. Yenisi ile Değişirme Hakkının Kullanılması Gereken Süre.....	314
III. Zamanaşımı	317
A. CISG Kapsamındaki Sözleşmelere Türk Hukukunda Uygulanacak Zamanaşımı Süresi	317
B. Türk Borçlar Kanunu Tabi Satış Sözleşmelerinde Ayıptan Doğan Haklara Uygulanacak Zamanaşımı Süresi	323
1. Uygulama Alanı.....	323
2. Zamanaşımı Süresinin Başlaması Durması ve Kesilmesi	325
3. Satıcının Ağır Kusurunun Kanuni Zamanaşımı Süresine Etkisi.....	326
4. Alıcının Seçimlik Haklarını Zamanaşımı Süresinde Kullanmamasının Sonuçları.....	328
5. Zamanaşımı Süresinin Sözleşme ile Değiştirilmesi	329
a. Genel Olarak.....	329
b. Garanti Sürelerinin Etkisi	329
SONUÇ	335
KAYNAKÇA	343